

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В КРАЇНАХ БЛИЗЬКОГО СХОДУ

Шамара Ірина Миколаївна

канд. екон. наук, доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

пл. Свободи, 6, м. Харків, Україна, 61022

email: shamara@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000000224319185>

Савченко Микита Геннадійович

студент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

пл. Свободи, 6, м. Харків, Україна, 61022

email: bawangbieji49@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1231-5539>

В статті розглядаються тенденції та проблеми розвитку туризму на Близькому Сході, проаналізовано туристичні ресурси країн регіону, тенденції розвитку в'їзного, виїзного та внутрішнього туризму в регіоні, категорії туристів, та основні проблеми розвитку туризму в регіоні. «Арабська весна» привела к стрімкому падінню популярності Близького Сходу як туристичного напрямку. Предметом дослідження статті є визначення основних проблем та дослідження впливу політичної нестабільності в країнах Близького Сходу на тенденції розвитку туризму в регіоні. Мета – визначення впливу політичної нестабільності на тенденції розвитку та формування туристичних потоків в країнах Близького Сходу. Завдання: дослідження основних проблем, що призвели до падіння популярності регіону, а також проблем що стримують розвиток туризму та загальний потенціал в країнах регіону. В ході дослідження використовувалися наступні загальнонаукові методи: системного аналізу за допомогою якого було розглянуто тенденції та проблеми розвитку туризму в країнах Близького Сходу; порівняльно-історичний метод за допомогою якого було досліджено вплив політичних подій на розвиток туризму в країнах регіону; статистичного аналізу для дослідження туристичних потоків в країнах регіону. Отримано такі результати: акти тероризму, війни та радикалізм деяких релігійних общин, привели к відтоку туристів, пошкодженню всесвітньо відомих історичних пам'яток та загибелі туристів, що в кінці кінців призвело до втрати регіоном його колишнього потенціалу. Висновки: на даний час основною проблемою, що стримує розвиток туризму на Близькому Сході є політична ситуація в регіоні, яка впливає не тільки на країни у яких війна але й на сусідні країни.

Ключові слова: туризм, туристичні потоки, політична нестабільність, Близький Схід, «Арабська весна».

Постановка проблеми. Близький Схід довгий час був популярним напрямком туризму не тільки у туристів з Європи але і з усього світу. Найбільшої популярності туризм на Близькому Сході досяг у 2010 році. Але після досягнення найбільш високого показника туристичних прибуттів у 2010 році, у 2011 році через ряд народних революцій відомих як «Арабська весна» відбувся значний спад показників туризму. «Арабська весна» принесла у регіон не тільки політичну нестабільність але і підвищення рівня тероризму. Через «Арабську Весну» регіон втратив у 2011 році близько 5 млн. туристів та близько 6 млрд. доларів США (Шмыткова, Чечётенко 2017). Деякі країни, змогли пройти через цей період відносно спокійно, але разом з тим деякі країни, які раніше були відносно популярними туристичними напрямками, зіткнулись з проблемами, які не змогли вирішити до теперішнього часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей та закономірностей розвитку світового ринку туризму значну увагу приділяють провідні вітчизняні науковці Азар В., Макогон Ю., Новицький В. та інші. Питанням

розвитку міжнародного туристичного обміну присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених Герасименка В., Гудзя П., Жукова Е., Кифяка В., Купера К., Левковської Л., Мілля Р., Ткаченко Т., Чудновського О.

Постановка Завдання. Основною метою даного дослідження є аналіз впливу політичної нестабільності на проблеми розвитку туризму в країнах Близького Сходу на сучасному етапі.

Вклад основного матеріалу. Термін Близький Схід Всесвітня туристична організація застосовує для позначення регіону, який простягається від Атлантичного океану на заході до Перської затоки на сході і включає в себе країни «Родючого півмісяця» (Ірак, Сирія, Ліван, Йорданія і Палестина), держави Аравійського півострова (Саудівська Аравія, Ємен, Кувейт, Катар, Бахрейн, ОАЕ, Оман) і країни Північної Африки (Єгипет і Лівія). Країни Близького Сходу концентрують досить вагомую частину економічного світового потенціалу – близько 6,6 трлн. дол. США, що становить 5,7% ВВП від загальносвітового показника (Шмыткова, Чечётенко 2017). Проте Близький Схід завжди залишався ареною для геополітичної гри великих держав. Що, з одного

боку, могло приводити к відносній стабільності, з іншого, погіршувало доволі напружені відносини між країнами або соціальними та політичними угрупованнями у цих країнах. Серйозною проблемою для країн цього регіону були проблеми соціального характеру та їх низький рівень регіональної інтеграції. В регіоні відбулось доволі багато військових конфліктів різного характеру серед яких і релігійні, наприклад: Громадянська війна в Лівані 1975-1990 років між християнами та мусульманами, до релігійних війн можна також віднести серію Арабо-Ізраїльських конфліктів які мали місце ще з 1949 року, останній значним конфліктом війни була друга Ліванська війна, яка відбулась у 2006 році між Ізраїлем та силами Хізбалли, що базуються на території Лівану. Незважаючи на це, Близький Схід був одним з найбільш популярних місць відпочинку серед туристів з усього світу. Для міжнародних туристів найбільш привабливими країнами виступали Єгипет, Сирія а також країни Аравійського півострова.

Близький Схід має велику кількість природних ресурсів, особливо паливно-енергетичних. За даними 2017 р. країни члени ОПЕК володіють 81,89% світових запасів нафти, серед них 65,36% приходяться на країни Близького Сходу. Найбільші запаси нафти знаходяться у Саудівській Аравії, які складають 21,9% від усіх світових запасів нафти (ОПЕК, 2017). Проте регіон багатий не тільки покладами нафти, хоча вона і складає основу економіки регіону, також запаси природного газу є важливою часткою економіки регіону. Завдяки великим запасам паливно-енергетичних ресурсів Саудівська Аравія, ОАЕ та ще деякі країни мають дуже високі показники ВВП на душу населення. Проте, незважаючи на велику кількість паливно-енергетичних ресурсів, за виключенням Саудівської Аравії, ОАЕ, Кувейту та Катару, середній рівень життя у регіоні залишається невисоким.

Окрім паливно-енергетичних ресурсів, країни Близького Сходу відомі і своїми туристичними

ресурсами. До сприятливих умов для розвитку туризму країн Близького Сходу можна віднести природні умови приморських районів Середземного моря та м'який субтропічний клімат. Доволі великою популярністю серед туристів користуються країни Перської затоки із яких можна виділити ОАЕ та Саудівську Аравію, бархатний сезон у цих країни припадає на зимові місяці, що приваблює туристів із Європи. Різноманітні історичні пам'ятки та екзотична природа також сприяють розвитку туризму в регіоні. Близький Схід має велику кількість історичних пам'яток: руїни міст, храмів стародавньої Персії, Вавилону та Єгипту; пам'ятки Грецької та Римської культури, які відносяться до більш пізнього історичного періоду. Культура цього регіону приваблює туристів своєю стародавністю та своєю відмінністю від західної.

За даними ЮНВТО за 2017 рік на регіон Близького сходу приходиться 4% від загально світових туристичних прибуттів та 58 млн. туристів. Загалом потік туристів в регіоні збільшився на 5 % у порівнянні з минулим роком, але все ж таки регіон за останні роки здає свої позиції у порівнянні з Африканським регіоном.

Основні причини проблем регіону, з точки зору туристичної привабливості, витікають в основному з того що Близький Схід неможна назвати спокійним, доволі часто у регіоні спалахують військові конфлікти або політична нестабільність, всі ці аспекти дуже негативно плывають на туристичну привабливість країн регіону.

Основами політичної нестабільності у регіоні є високий соціальний розрив між верствами населення, бідними та багатими. Соціальну напругу у регіоні підвищувало те, що більшість населення регіону становлять особи молодого віку, середній вік якого складає 23-24 роки і при цьому індекс безробітних людей молодого віку у регіоні на 2017 рік сягав 30%.

Таблиця 1

Розподіл доходів від туризму за регіонами світу

Регіони	Доходи від туризму, млрд. доларів США					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Європа	463,4	457,8	489,3	508,9	449,6	447,3
Азія та Океанія	289,4	323,9	358,9	376,8	349,4	366,7
Америка	199,1	212,6	229,2	274,0	305,6	313,2
Африка	32,6	33,6	34,2	36,5	32,8	34,8
Близький Схід	45,9	47,0	47,3	53,6	58,2	57,6
Всього у світі	1,030	1,075	1159	1252	1196	1220

Складено авторами за матеріалами: (UNWTO, 2017)

У регіоні, до цього часу, на протязі принаймні останніх трьох десятиліть спалахували бунти знедолених. Нинішня потужна хвиля соціальних протестів, що розпочалася ще в 2011 році, багато в чому викликана тим, що населенню, особливо молоді (більш активної, освіченої і через соціальні мережі непогано пов'язаної між собою і обізнаною про життя в країнах Європейського союзу), набридло жити, як раніше. Великий вклад у соціальну напругу також був внесений радикальними мусульманськими елементами, які дуже ефективно використовували, як соціальні проблеми людей, так і інтервенції іноземних (в більшості західних держав), як плацдарм для радикальної пропаганди. Таким чином, велика кількість молоді, які хотіли змін у житті, але не могли себе реалізувати через складне соціальне становище у регіоні, знаходили вихід у

радикальному Ісламі, який пропонував вихід у релігії, а саме у її радикальній течії. Тому у лютому 2011 року більшість країн регіону були охоплені політичною нестабільністю. Політична нестабільність у Лівії, Сирії та Іраку приводить до початку громадянської війни у цих країнах. Лідери радикальних ісламістів та терористичних груп повністю підтримали «Арабську весну» тому, що політична нестабільність давала їм можливість вийти із підпілля та заявити свої права на владу. Політична нестабільність в країнах регіону привела к посиленню радикальних елементів, що у свою чергу привело до підвищення рівня тероризму в регіоні. Громадянська війна в Сирії також викликала загострення політичної ситуації в сусідніх з нею державах. Дії НАТО з вирішення конфліктів «Арабської весни» привели до серйозних економічних наслідків в країнах регіону.

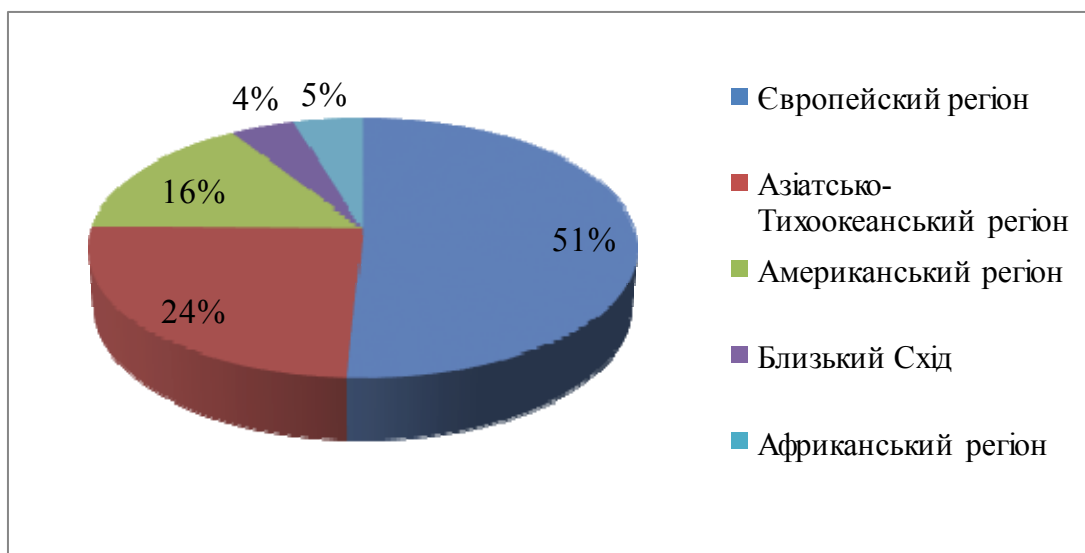

Рис. 1. Частка туристичних регіонів в структурі світового туристичного ринку в 2017 році, у %
Складено авторами за матеріалами: (UNWTO, 2017)

Всі ці події негативно відобразилися на туристичному іміджі країн регіону та розвитку туризму в них. Причини падіння показників туризму в регіоні були напряму зв'язані з політичною нестабільністю та зростаючою загрозою тероризму. Туристи із іноземних країн вважали туризм у країнах регіону небезпечним, тому обирали спокійні та відносно дешеві країни Азії. У 2011 році через початок громадянських війн в регіоні, почалась міграція із охоплених війною країн у Європу, що досягла свого піку в 2014 році та стала причинною так званої міграційної кризи.

Розглянемо розвиток туризму на прикладі деяких країн Близького Сходу. Так, єдиною країною яка продемонструвала тенденції до відновлення після негативних подій в регіоні став Єгипет. Але відновлення туристичного потенціалу Єгипту все ж не повернуло йому колишніх позицій, як однієї із найбільш популярних туристичних дестинацій у світі. Туризм у Єгипті

також страждав і страждає від тероризму. Періодично на території Єгипту відбуваються терористичні акти, спалахи насильства і релігійного екстремізму. Так у січні 2011 р. стався вибух біля коптської церкви Святих в Олександрії, а в 2016 р – вибух всередині коптського собору в Каїрі. В 2016 р. в Хургаді було скоєно напад на готель, в результаті якого постраждали 3 туриста з Австрії та Швеції. У квітні 2017 р. серія скоординованих терористичних актів сталася в храмах в єгипетських містах Танта і Олександрія, жертвами якого стали 45 осіб. Тяжким ударом для Єгипту стало закриття авіасполучення з Росією і Великобританією після теракту на борту літака Airbus 321 над Синайським півостровом в 2015 р. Втрата 40% частки прибуттів, що склали російські і британські туристи, завдала серйозного збитку туристичній галузі Єгипту і всій економіці країни в цілому. Ці втрати були доволі суттєві для Єгипту який був туристичним лідером регіону.

Для відновлення туристичної привабливості Єгиптом вживалися різноманітні заходи. Так, після закінчення заворушень «Арабської весни» Єгипет запустив рекламні кампанії, використавши конфлікт в нових слоганах та намагався зробити площу Тахрір, яка була місцем початку заворушень новою туристичною пам'яткою столиці. Також були суттєво знижені ціни на проживання в єгипетських готелях. Окрім цього Єгипет провів ряд рекламних акцій для того щоб

Єгипет почав активне співробітництво з іншими державами у сфері боротьби з тероризмом. Всі ці акції у результаті змогли частково відновити туристичну привабливість Єгипту. Але Єгипет не зміг наблизитись до свого пікового результату яким був для країни 2010 рік. У 2010 році Єгипет відвідали рекордні 14 млн. туристів, а наприклад у 2017 році Єгипет відвідало лише 8,2 млн. туристів (Egypt, 2017).

Кількість іноземних туристів в Єгипті згідно даних ЮНВТО

Рис. 2. Кількість іноземних туристів в Єгипті 2012-2016 рр., млн. осіб
Складено авторами за матеріалами: (UNWTO, 2017)

Розвитку відпочинкового виду туризму у Єгипті сприяє те, що країна є достатньо привабливою як для споживачів бюджетного відпочинку, так і для споживачів відпочинку преміум класу. Проте, сьогодні Єгипет все ж таки втратив свою колишню популярність перед ОАЕ серед заможних туристів.

Останні роки ОАЕ займає друге місце серед найбільш популярних серед туристів країн Близького Сходу. Причиною популярності цього напрямку є те, що ОАЕ багата та стабільна держава, яка демонструє стабільний ріст у економіці, незважаючи навіть на падіння цін на нафту у 2014 році, що негативно відзначилось на фондовому ринку та на економіці країни в цілому.

ОАЕ дуже позитивно відрізняється в очах іноземних туристів від сусідньої Саудівської Аравії, меншою радикальністю релігії та більшою відкритістю. ОАЕ, однак, відрізняється від Туреччини або Єгипту, перш за все ціною на відпочинок. ОАЕ, в цілому, є більш дорогою для відпочинку країною, ціни на готелі та харчування в ОАЕ є суттєво вищими ніж у зазначених раніше країнах. Проте, у 2017 р. кількість міжнародних туристів які відвідали ОАЕ становить 15,8 млн. осіб, і в порівнянні з попереднім роком ця

кількість туристів виросла на 6,2%. Згідно з цією статистикою ОАЕ продовжує свій рух до підвищення кількості в'їзних (Dubai, 2019).

Проте відпочинок в ОАЕ неможна назвати бюджетним, тому в цьому аспекті ОАЕ програє Туреччині та Єгипту. Також в ОАЕ є дуже розвинений бізнес-туризм, завдяки чому доволі суттєву частину туристів в ОАЕ становлять бізнес-туристи. Країна не настільки консервативна, як наприклад, сусідня Саудівська Аравія, що робить її більш конкурентоспроможною.

Саудівська Аравія, преш за все, є найбільшим у світі експортером нафти та володіє одними з найбільшими у світі запасами нафти, що робить її однією з найбагатших країн світу. Туризм в Саудівській Аравії також є доволі важливим джерелом заробітку для країни.

На території Саудівської Аравії розташовуються 2 дуже важливих для всього ісламського світу міста, а саме Мекка та Медина, завдяки цьому у Саудівській Аравії дуже розвинений так званий event-туризм. Щорічно мусульмани з усього світу приїжджають до Саудівська Аравія для того щоб провести традиційний для мусульман Хадж до Мекки. Фактично, Саудівська Аравія є однією із найбільш популярних для мусульманських туристів країн світу

і event-туризм відіграє у цьому не останню роль, також багатьох туристів приваблює класична ісламська архітектура.

Однак Саудівська Аравія є абсолютною теократичною монархією, релігія є невід'ємною частиною життя населення Саудівської Аравії тому туристам, приїжджаючим до цієї країни, необхідно слідувати релігійним законам держави. Це робить Саудівську Аравію менш привабливою

країною для туристів із не мусульманських держав. Права жінки у Саудівській Аравії є дуже дискусійним питанням особливо у західних державах, смертна кара та в цілому доволі жорстке шаріатське право робить країну не дуже популярною серед європейських туристів. Країна є популярним напрямком туризму для туристів із мусульманських країн, що доволі суттєво відрізняє Саудівську Аравію від Єгипту та Туреччини.

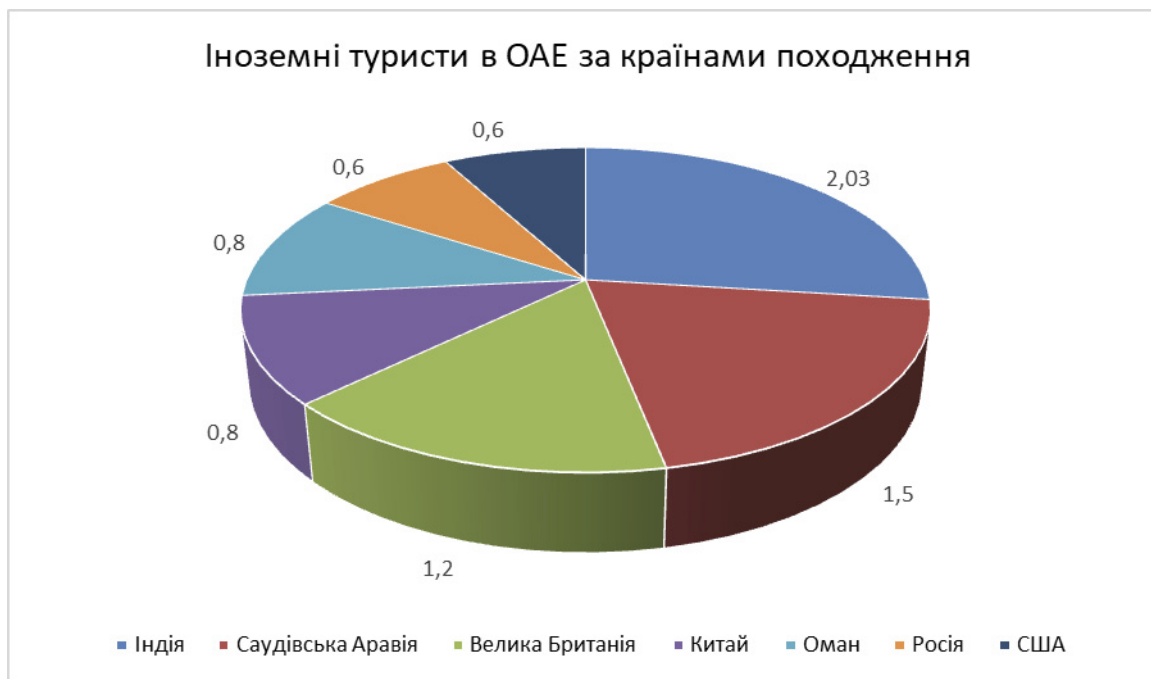

Рис. 3. Частка іноземних туристів, що відвідали ОАЕ у 2018 році, за країнами походження, %
Складено авторами за матеріалами: (Dubai, 2019)

Рис. 4. Кількість іноземних туристів, що відвідали Саудівську Аравію 2013-2017 рр., млн. осіб.
Складено авторами за матеріалами: (UNWTO, 2017)

Окремо слід виділити Туреччину, як країну, яка завдяки своїй стабільності продовжує займати першу строчку по прибуткам від туризму та кількості іноземних туристів, випереджаючи за цими показниками інші країни регіону.

Туреччину практично не зачепили події «Арабської весни», тому Туреччина змогла зберегти свій статус однієї із найбільш привабливих для європейських туристів країною. Під час подій «Арабської весни» та періоду політичної нестабільності, Туреччина змогла виграти завдяки стабільності та гарному

положенню між Заходом і Сходом. Проте 2015 та 2016 рік стали роками важких втрат для туризму Туреччини через атаку у центральному аеропорту Стамбула, коли загинуло понад 40 осіб, майже половина з яких були іноземцями, а також невдала спроба державного перевороту в Туреччині стала причиною смерті понад 240 осіб. Всі ці фактори призвели до сильного падіння привабливості Туреччини як туристичної дестинації та важкого удару по туристичному бізнесу який поніс колосальні втрати (Constanze Letsch, 2016).

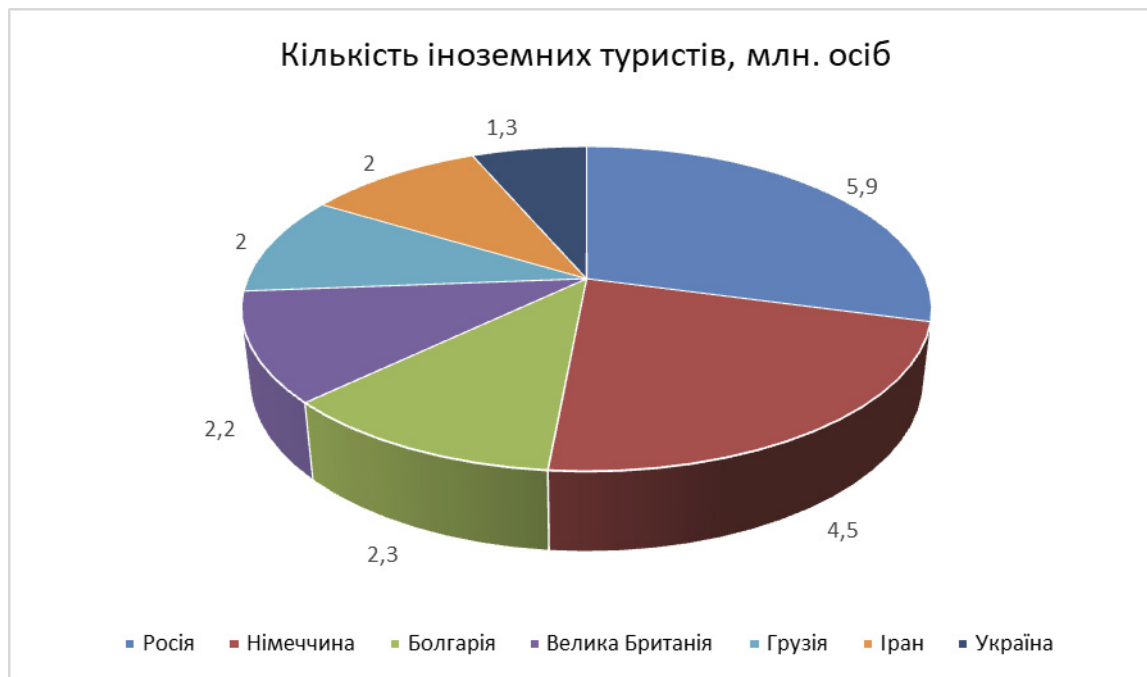

Рис. 5. Кількість іноземних туристів, що відвідали Туреччину у 2018 році, за країнами походження
Складено авторами за матеріалами: (UNWTO, 2017)

Проте, згодом імідж Туреччини почав відновлюватись, на це також вплинуло відновлення дружніх відносин з Росією. Завдяки діям турецької влади вже у 2017 році, популярність Туреччини відновила та на 2017 рік країну відвідало понад 32,4 млн. туристів (GÜNEŞ KÖMÜRÇÜLER, 2018).

Туреччина є найбільш популярним напрямом туризму для росіян та німців, а також є одним із найбільш популярних туристичних напрямів для туристів з України (Turkeu, 2016).

За даними ЮНВТО усього за 2018 рік Туреччину відвідало 39,5 млн. осіб. Туреччина пропонує відпочинок для усіх соціальних верств населення, від середніх 3 зіркових готелів до дорогих 5 зіркових готелів преміум класу. Також важливою конкурентною перевагою є відносно низька ціна на відпочинок, харчування та інші необхідні для туристів умови у порівнянні з ОАЕ або Саудівською Аравією.

В цілому, можна сказати, що за рахунок стабільності, багатих туристичних ресурсів країни та багатовекторних пропозицій для туристів.

Туреччина демонструє стабільний ріст популярності, важливими залишаються терористична безпека та політична стабільність яка має критичний вплив на привабливість країни та формування позитивного туристичного іміджу.

Висновки. На даний час основною проблемою для туризму на Близькому Сході є політична ситуація в регіоні, яка впливає не тільки на країни у яких війна але й на сусідні країни. Основними проблемами на Близькому Сході, що впливають на розвиток туризму також можна назвати:

- соціальні, велика кількість населення молодого віку через економічні проблеми не має можливості реалізувати себе у житті і доволі часто приєднуються до різних радикальних груп;
- міжконфесійна та міжетнічна ворожнеча у деяких країнах регіону;
- підвищення рівня тероризму у регіоні, що є однією із основних проблем для розвитку туризму у регіоні;
- архаїчне відношення до жінок, що негативно сприймається у прогресивних країнах заходу;

- неможливість конкурувати з стабільними та толерантними до іноземців та їх культури країнами Східної та Південно-Східної Азії;

- нетолерантність до ЛГБТ туристів.

Близький схід, якій з початку ХХ століття, стикається з військовими конфліктами та ростом соціальної напруги та радикалізму, в той час, як інші туристичні регіони, в першу чергу, Океанія та Азія навпаки демонструють ріст популярності пов'язаний з відносною стабільністю в регіоні та підвищення рівня сервісу.

Туристи бачать у інших регіонах спосіб відпочити без будь якого мінімального ризику. Розвиток туризму в регіоні залежить від політичної та економічної стабільності, а також

від покращення соціальної ситуації, яка не в останню чергу залежить від миру.

Наразі сили ісламських радикалів практично розгромлені в Сирії та Іраку. Країни Близького Сходу приділяють більше уваги до боротьби з терористичними силами, що безумовно дає надію на можливо швидке врегулювання ситуації в регіоні. Проте щоб повернути кредит довіри у туристів зі всього світу, країнам Близького Сходу все ще треба багато чого зробити. В свою чергу, ЮНВТО дає доволі непогану оцінку щодо розвитку туризму на Близькому сході та прогнозує що до 2030 року, число туристичних прибуттів в регіоні досягне 149 млн. осіб .

INFLUENCE OF POLITICAL INSTABILITY ON THE MIDDLE EAST COUNTRIES TOURISM DEVELOPMENT

Irina Shamara, Ph.D (Economics), Associate Professor, V. N Karazin Kharkiv National University, 6, Svobody Sq., Kharkov, Ukraine, 61022, email: shamara@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000000224319185>

Mykyta Savchenko, Student, V. N Karazin Kharkiv National University, 6, Svobody Sq., Kharkov, Ukraine, 61022, email: bawangbieji49@gmail.com ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1231-5539>

The article deals with the analyze of the trends and problems of tourism development in the Middle East, tourist resources of the countries of this region, trends of inbound, outbound and domestic tourism in the region, categories of tourists, and the main problems of tourism development in the region. «Arab Spring» has led to a sharp fall in popularity of the Middle East as a tourist destination. The subject of the article is the definition of key issues and the study of the impact of political instability in the countries of the Middle East on the trends of tourism development in the region. The purpose is to determine the impact of political instability on trends in the development and formation of tourist flows in the Middle East. Objectives: the study of the main problems that led to the decline of the region's popularity, as well as problems hampering the development of tourism and the overall potential in the countries of the region. In the course of the study, the following general scientific methods were used: using systematic analysis the trends and problems of tourism development in the countries of the Middle East were considered; using the comparative-historical method the influence of political events on the tourism development of the region was investigated; using statistical analysis for the study of tourist flows in the countries of the region. The following results were received: the acts of terrorism, the war and radicalism of some religious communities, led to the outflow of tourists, damage to world-famous historical monuments and the death of tourists, which eventually led to the loss of the region of its former potential. Conclusions: At present, the main problem hampering the development of tourism in the Middle East is the political situation in the region, which affects not only the countries in which the war, but also the neighboring country.

Key words: tourism, tourist flows, political instability, Middle East, "Arab Spring".

ВЛИЯНИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ НА РАЗВИТИЕ ТУРИЗМА В СТРАНАХ БЛИЖНЕГО ВОСТОКА

Шамара Ирина Николаевна, кандидат экономических наук, доцент, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, пл. Свободы, 6, г. Харьков, Украина, 61022, email: shamara@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2431-9185>.

Савченко Никита Геннадиевич, студент, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, пл. Свободы, 6, г. Харьков, Украина, 61022, email: bawangbieji49@gmail.com ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1231-5539>

В статье рассматриваются тенденции и проблемы развития туризма на Ближнем Востоке, проанализированы туристические ресурсы стран региона, тенденции развития въездного, выездного и внутреннего туризма в регионе, категории туристов, и основные проблемы развития туризма в регионе. «Арабская весна» привела к стремительному падению популярности Ближнего Востока как туристического направления. Предметом исследования статьи является определение основных проблем и исследования влияния политической нестабильности в странах Ближнего Востока на тенденции развития туризма в регионе. Цель – определение влияния политической нестабильности на тенденции развития и формирования туристических потоков в странах Ближнего Востока. Задачи: исследование основных проблем, которые привели к падению популярности региона, а также проблем, которые сдерживают развитие туризма и общий потенциал в странах региона. В ходе исследования использовались следующие общенаучные методы: системного анализа с помощью которого были рассмотрены тенденции и проблемы развития туризма в странах Ближнего Востока; сравнительно-исторический метод с помощью которого было исследовано влияние политических событий на развитие туризма в странах региона; статистического анализа для исследования туристических потоков в странах региона. Получены следующие результаты: акты терроризма, войны и радикализм некоторых религиозных общин, привели к оттоку туристов, повреждение всемирно известных исторических памятников и гибели туристов, в конце концов привело к потере регионом его бывшего потенциала. Выводы: в настоящее время основной проблемой, сдерживающей развитие туризма на Ближнем Востоке политическая ситуация в регионе, которая влияет не только на страны в которых война но и на соседние стране.

Ключевые слова: туризм, туристические потоки, политическая нестабильность, Ближний Восток, «Арабская весна».

References

1. UNWTO World Tourism Barometer. Available at: <https://www.e-unwto.org/loi/wtobarometerrus>
2. Shmytkova A. V., Chechyotenko YU. S. (2017) Vliyanie geopoliticheskoy obstanovki na razvitie turizma na blizhnem vostoке v XXI veke [The influence of the geopolitical situation on the development of tourism in

the Middle East in the XXI century]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/v/vliyanie-geopoliticheskoy-obstanovki-na-razvitie-turizma-na-blizhnem-vostoke-v-xxi-veke> (in Russian)

3. Constanze Letsch (5 Oct. 2016): Turkey's tourism industry reels from a year to forget. Available at: <https://www.theguardian.com/travel/2016/oct/05/turkey-tourism-industry-reels-year-to-forget-istanbul-antalya>

4. Dubai sees 15.8m visitors as it sets its sights on 20m. Available at: <https://gulfnews.com/business/tourism/dubai-sees-158m-visitors-as-it-sets-its-sights-on-20m-1.2170183>

5. Dubai Statistic Center , Visitor by Nationality – 2018. Available at: <https://www.dsc.gov.ae/en-us/Themes/Pages/Tourism.aspx?Theme=30>

6. Egypt: Country-specific: Arrivals of non-resident visitors at national borders, by nationality 2012 - 2016 (05.2017). Available at: <https://www.e-unwto.org/action/doSearch?ConceptID=2271&target=topic>

7. GÜNEŞ KÖMÜRÇÜLER (February 09 2018) : It is now time for Turkey's tourism sector to raise revenue. Available at: <http://www.hurriyetdailynews.com/opinion/gunes-komurculer/it-is-now-time-for-turkeys-tourism-sector-to-raise-revenue-127034>

8. Turkey TR: International Tourism: Expenditures. Available at: <https://www.ceicdata.com/en/turkey/tourism-statistics>

9. OPEC Share of World Crude Oil Reserves. Available at: https://www.opec.org/opec_web/en/data_graphs/330.htm